

Mokrade v environmentálnej výchove ŠOP SR

Štátna ochrana prírody SR (ŠOP SR) okrem vedeckovýskumnej práce v chránených územiach zabezpečuje aj environmentálnu výchovu. Tú vykonávajú v jednotlivých organizačných zložkách odborní pracovníci pre environmentálnu výchovu alebo odborní pracovníci s kumulovanou funkciou. Majú vypracovaný výučbový program pre školy i verejnosť, ktorý počas roka realizujú buď priamo v teréne alebo v školách či iných inštitúciách. Spolupracujú aj s rôznymi odbornými organizáciami.

Neformálna výchova

Príroda a jej krása je nevyčerateľným zdrojom inšpirácie pre neformálnu výchovu. Medzi málo poznané a nedocenené časti prírody patria aj mokrade. Svojím významom predstavujú ideálny rámec edukačných aktivít, pretože zmeniť postoj širokej verejnosti k mokradiam je najideálnejšie prostredníctvom výchovy a vzdelávania. Pracovníci ŠOP SR využívajú v rámci environmentálnej výchovy viacero spôsobov, ako priblížiť širokej verejnosti význam mokradí. Nielen ako dôležité-

súčasťou medzinárodného projektu CICONIA, do ktorého je okrem Slovenska zapojené aj Poľsko, Maďarsko, Nemecko, Španielsko, Francúzsko a Maroko. Jeho cieľom je zvýšiť záujem mladých ľudí o pozorovanie v prírode a zdokonaľiť ich ekologické poznatky cez poznávanie života bociana. U nás sa program začal realizovať pod záštitou Východoslovenského múzea v Košiciach a spolupracovali na ňom aj členovia Spoločnosti pre ochranu vtáctva na Slovensku a Slovenského zväzu ochrancov prírody a krajiny. Jedným z koordinátorov programu bola aj Škola ochrany prírody vo Varíne. Vyhlásila literárnu a výtvarnú súťaž na tému Bocian. Môj sused a priateľ, do ktorej sa zapojilo 20 škôl z okolia Žiliny a do súťaže bolo prihlásených 420 výtvarných prác. Tieto výtvarné diela boli vystavené pre širokú verejnosť v Krajskej knižnici v Žiline.

Programy (nielen) pre školy

Pre žiakov i učiteľov je veľmi atraktívny program *Rieka*. Je zameraný na skúmanie kvality vody a druhového zloženia živočíchov v našich riekach. Deti sa pohybujú priamo v toku a pomocou rôznych pomôcok plnia úlohy, ako sú skúmanie kvality, kyslosti a zásaditosti vody, meranie rýchlosti vodného toku, poznávanie vodných rastlín a živočíchov. Deti sa prostredníctvom tohto programu oboznámia s pestrým životom vo vode. Prostredníctvom rôznych názorných

ekohier si priblížia potravné reťazce vodných živočíchov. Otváranie studničiek prebieha v rámci envirových programov vo viacerých chránených územiach. Každoročne organizované podujatia so žiakmi materských i základných škôl sú spojené s čistením studničiek a ich okolia.

Zachráňme si princeznú, Žabia služba NON STOP či *Jarné žabie putovanie* je program zameraný na prenos

Mokradle pod Michlovom – častý cieľ exkurzií (foto: archív NP Slovenský kras)

obojživelníkov nielen v chránených územiach počas jarnej migrácie. Je spojený s budovaním a obnovou liahnísk pre obojživelníky na zachovanie početnosti a druhového zloženia obojživelníkov. Všetky praktické aktivity sú oživené aj rôznymi ekohrami zameranými na potrebu a možnosti ochrany obojživelníkov, ktoré ešte umocňujú význam danej aktivity. Je určený pre deti materských a základných škôl, ale zúčastňujú sa ho aj dobrovoľníci.

Zachráňme Zem je ekodivadielko v spolupráci so základnou školou, ktorého predstavenie je zamerané na ochranu pred znečisťovaním aj vody a mokradí a potrebu zachovania čistého životného prostredia. Každoročne sa organizujú na jednotlivých správach aj prírodovedné súťaže pre žiakov základných škôl, v ktorých jeden z okruhov je venovaný aj problematike mokradí, kde okrem teoretických riešení aj praktické úlohy.

Budovanie náučných lokalít

V rámci Projektu LIFE *Ochrana biotopov v Národnom parku Slovenský raj* sa v období rokov 2004 až 2008 zrealizovali manažmentové opatrenia na ochranu mokradí, vybudoval sa nový náučný chodník Mokrade Hnilca v Dobšinskej ľadovej jaskyni o dĺžke 500 m a náučný chodník Prielom Hornádu bol predĺžený a zrekonštruovaný. V roku 2007 bola v rámci programu Zelené oázy vybudovaná náučná lokalita Meander Hornádu.

Výstavy

Mokrade Slovenska je putovná výstava venovaná ramsarským lokalitám na Slovensku, ktorá putuje po jednotlivých organizáciách a v ktorej sú opísané všetky ramsarské lokality na Slovensku. Výstava je spojená s prednáškou i zaujímavými enviroaktivitami. Žiakov všetkých stupňov zaujala aj výstava *Vážky na Slovensku*. Pripravila ju mimovládna organizácia Aqua Vita. Súčasťou výstavy je aj film a zaujímavé aktivity spojené so životom vážky. V Škole ochrany prírody Varín ju počas dvoch mesiacov videlo 397 návštevníkov.

Formovanie verejného povedomia

Aktivít, ktoré sa realizujú na poznanie a upevnenie kladného vzťahu k mokradiam, je veľa. Ťažko je ich všetky v tomto príspevku opísať. Ovlivňovanie verejného povedomia v oblasti životného prostredia je jedným z najdôležitejších prostriedkov aktívneho prístupu k dosiahnutiu trvalo udržateľného rozvoja.

Anna Lovriťšová, Správa NP Mala Fatra
Škola ochrany prírody, Varín

Určovanie druhov vodných živočíchov (foto: archív NP Veľká Fatra)

ho zdroja pre život človeka, ale aj pre množstvo živých organizmov na Zemi. Každoročne realizujú aj aktivity špeciálne zamerané na významné dni, ako je Svetový deň mokradí či Svetový deň vody. Sú to rôzne teoretické i praktické aktivity pre školy aj verejnosť. Z tých teoretických sú to najčastejšie prednášky, besedy, výstavy a tlačové správy.

Najúspešnejšie aktivity

Z praktických aktivít sú obľúbené výlety do mokradových území s výkladom, čistenie vodných tokov a skúmanie kvality vody, pozorovanie hniezd a ich úprava, sčítanie vodného vtáctva, pomoc pri záchrane obojživelníkov pri jarnej migrácii, rôzne súťaže a ekohry na tému mokrade. Pri realizácii týchto aktivít spolupracujú pracovníci environmentálnej výchovy ŠOP SR s rôznymi inštitúciami a neziskovými organizáciami.

Veľmi pekným príkladom spolupráce viacerých organizácií je ekovýchový program *Bocian*, ktorý majú rozpracované viaceré správy chránených území. Je

Skúmanie kvality vody v rieke Rovnianka (foto: Anna Lovriťšová)